

ЗОШИТИ СЕГЕДСЬКОЇ МІНЕЇ

Мігай Кочіш

Сегедська мінея (далі: СМ) – це та святкова мінея другої половини XVI ст., котра зберігається в Центральній бібліотеці Сегедського університету під сигнатурою Ms. 1. Вона складається з 363 аркушів.

СМ дійшла до Сегеда шляхом купівлі: до 70-х років XX ст. вона належала до греко-католицької церкви м. Шарошпатак. Це місто знаходиться у північно-східній частині Угорщини. Тут, за свідченням історичних даних та маргіналії на арк. 56–59 СМ, ця пам'ятка була в богослужбовому вжитку в XVIII ст.

Увагу на культурне та мовознавче значення СМ першого разу було звернено сегедським професором Імре Тотом. Серед його припущень знаходимо й гіпотезу про те, що цей кодекс було двічі переплетено, на що вказують відрізані літери з полів чималих аркушів.¹ Дослідник Калман Бор вважає переплетення СМ, навпаки, оригінальним.² Але сьогодні ці думки мають значення тільки з точки зору історії науки.

Справа в тому, що сильно пошкоджена СМ у 1998 р. була піддана на реставрацію: її аркуші були знову, й іноді очевидно помилково, переплетені. Таким чином, тепер ми мусимо реконструювати колишню структуру зошитів СМ. Цей процес може проходити на підставі збереженої пагінації кодексу та змісту його тексту.

СМ має двояку пагінацію, що бачимо на лицевій стороні аркушів: крім арабських цифр, котрі трапляються послідовно на верхньому полі й написані олівцем, під останнім рядком дуже часто знаходимо теж старий кирилівський літерний знак зошита та підрядковий номер його аркуша, що написані чорнилами. Для означення окремих зошитів використовані усі літери азбуки, а номери аркушів, навпаки, написані тільки тими літерами, котрі мали цифрове значення.

Пагінацію СМ будемо показувати з допомогою таблиці у три колонки. У першій колонці дається курсивний підрядковий номер аркуша, відповідно до сучасного становища СМ (ця цифра, звичайно, в кодексі не читається); у другій – стара кирилівська, і, врешті, в третій – нова, арабська пагінація. (Скорочення: врв = відірвано.)

1	врв	1	37	дї	37	73	сг	72
2	ав	2	38	д̃	38	74	сд	73
3	аг	3	39	де	39	75	се	74
4	ад	4	40	дл	40	76	с̃с̃	75
5	ае	5	41	дз	41/a	77	сз	76
6	ал	6	42	-	41	78	-	77
7	-	7	43	-	42	79	-	78
8	-	8	44	-	43	80	-	79
9	вв	9	45	-	44	81	-	80
10	вг	10	46	-	45	82	-	81
11	вд	11	47	е	46	83	з	82
12	-	12	48	ев	47	84	зв	83
13	ве	13	49	еї	48	85	зг	84
14	вс	14	50	ед	49	86	зд	85
15	-	15	51	е̃	50	87	зе	86
16	-	16	52	ес	51	88	зс	87
17	-	17	53	е̃з	52	89	зз	88
18	-	18	54	-	53	90	-	89
19	в	19	55	-	54	91	-	90
20	вв	20	56	-	55	92	-	91
21	вг	21	57	-	56	93	-	92
22	-	22	58	-	57	94	-	93
23	г	23	59	ж	58	95	н	94
24	гв	24	60	жв	59	96	нв	95
25	гї	25	61	жї	60	97	нг	96
26	гд	26	62	жд	61	98	нд	97
27	ге	27	63	же	62	99	не	98
28	гс	28	64	жс	63	100	нс	99
29	гз	29	65	жз	64	101	нз	100
30	-	30	66	-	65	102	-	101
31	-	31	67	-	66	103	-	102
32	-	32	68	-	67	104	-	103
33	-	33	69	-	68	105	-	104
34	-	34	70	-	69	106	-	105
35	д	35	71	с	70	107	ї	106
36	дв	36	72	св	71			

108	їВ	107	144	мВ	143	180	п	178
109	їГ	108	145	мГ	144	181	–	178
110	їД	109	146	мД	145	182	пВ	179
111	їЕ	110	147	мЕ	146	183	пГ	181
112	їС	111	148	мС	147	184	пД	182
113	їЗ	112	149	–	148	185	пЕ	183
114	–	113	150	мЗ	148	186	пС	184
115	–	114	151	–	149	187	–	185
116	–	115	152	–	150	188	–	186
117	–	116	153	–	151	189	–	187
118	–	117	154	–	152	190	–	188
119	к	118	155	н	153	191	р	189
120	кВ	119	156	нВ	154	192	рВ	190
121	кГ	120	157	нГ	155	193	рГ	191
122	кД	121	158	нД	156	194	рД	192
123	кЕ	122	159	нЕ	157	195	рЕ	193
124	кС	123	160	нС	158	196	рС	194
125	кЗ	124	161	нЗ	159	197	рЗ	195
126	–	125	162	–	160	198	–	196
127	–	126	163	–	161	199	–	197
128	–	127	164	–	162	200	–	198
129	–	128	165	–	163	201	–	199
130	–	129	166	–	164	202	–	200
131	л	130	167	–	165	203	с	201
132	лВ	131	168	о	166	204	сВ	202
133	лГ	132	169	оВ	167	205	сГ	203
134	лД	133	170	оГ	168	206	сД	204
135	лЕ	134	171	оД	169	207	сЕ	205
136	лС	135	172	оЕ	170	208	сС	206
137	лЗ	136	173	оС	171	209	–	207
138	–	137	174	оЗ	172	210	–	208
139	–	138	175	оЇ	173	211	–	209
140	–	139	176	–	174	212	–	210
141	–	140	177	–	175	213	–	211
142	–	141	178	–	176	214	т	212
143	м	142	179	–	177	215	тВ	213

216	тг	214	252	хг	250	288	чв	286
217	та	215	253	ха	251	289	чг	287
218	те	216	254	хе	252	290	ча	288
219	тс	217	255	хс	253	291	че	289
220	тз	218	256	хз	254	292	чс	290
221	—	219	257	—	255	293	—	291
222	—	220	258	—	256	294	—	292
223	—	221	259	—	257	295	—	293
224	—	222	260	—	258	296	—	294
225	—	223	261	—	259	297	ш	295
226	ф	235	262	ѡ	260	298	шв	296
227	ѡв	225	263	ѡв	261	299	шг	297
228	ѡг	226	264	ѡг	262	300	шд	300
229	ѡа	227	265	ѡа	263	301	ше	301
230	ѡе	228	266	ѡе	264	302	шс	302
231	ѡс	229	267	ѡс	265	303	шз	303
232	ѡз	230	268	ѡз	266	304	шн	304
233	—	231	269	—	267	305	—	305
234	—	232	270	—	268	306	—	306
235	—	233	271	—	269	307	—	307
236	—	234	272	—	270	308	—	308
237	ѣ	224	273	—	271	309	—	309
238	фв	236	274	ц	272	310	ѡ	310
239	фг	237	275	цв	273	311	ѡв	311
240	—	245	276	цг	274	312	ѡг	312
241	фе	239	277	ца	275	313	ѡа	313
242	фс	240	278	це	276	314	ѡе	314
243	фз	241	279	цс	277	315	ѡс	315
244	фн	242	280	цз	278	316	ѡз	316
245	—	243	281	—	279	317	—	317
246	—	244	282	—	280	318	—	318
247	фа	238	283	—	281	319	—	319
248	—	246	284	—	282	320	—	320
249	—	247	285	—	283	321	ѣ	321
250	х	248	286	—	284	322	ѣв	322
251	хв	249	287	ч	285	323	ѣг	323

324	ѡД	324	338	ЫД	338	352	ѡЗ	352
325	ѡЕ	325	339	ЫЕ	339	353	–	353
326	ѡС	326	340	ЫС	340	354	–	354
327	ѡЗ	327	341	–	341	355	–	355
328	ѡИ	328	342	–	342	356	–	356
329	–	329	343	–	343	357	–	357
330	–	330	344	–	344	358	ѡД	358
331	–	331	345	–	345	359	ѡЕ	359
332	–	332	346	Ь	346	360	ѡС	360
333	–	333	347	ЬВ	347	361	ѡЗ	361
334	–	334	348	ЬГ	348	362	–	362
335	Ы	335	349	ЬД	349	363	–	363
336	ЫВ	336	350	ЬЕ	350			
337	ЫГ	337	351	ЬС	351			

Текст СМ видано нами в шостому томі серії *Bibliotheca Slavica Savariensis*.³ Пагінація СМ у цьому виданні йшла на підставі арабських цифр, за винятком аркушів 41/а, 41 та повторених 148 і 178 (у виданні, відповідно: 41, 41², 148², 178²).

В СМ читаємо наступні лекції:

Свято
(за датою, якщо вона
означена в СМ)

Аркуші⁴
(у послідовності тексту)

1 вересня	1–8, 12, частина відсутня, 9–9зв
8 вересня	9зв–11, 13–19зв
14 вересня	19зв–27
23 вересня	27–30зв
26 вересня	30зв–40
1 жовтня	40–44зв
6 жовтня	44зв–48зв
14 жовтня	48зв–52
18 жовтня	52–56
23 жовтня	56–59зв
26 жовтня	59зв–71зв
1 листопада	71зв–76зв
8 листопада	76зв–82

13 листопада	82–91
14 листопада	91–95
16 листопада	95–99зв
21 листопада	99зв–109зв
4 грудня	109зв–116
5 грудня	116–125
6 грудня	125–137зв
9 грудня	137зв–140зв
17 грудня	140зв–147
Святих праотців	147, 148 ² –151, 148, 152
Святих отців	152–161зв
20 грудня	161зв–166зв
25 грудня	167–175, частина відсутня, 176
Неділя після Різдва Христового	176–178зв
1 січня	179, 178 ² , 181–187
6 січня	189–200зв
17 січня	початок відсутний, 201–207зв
30 січня	207зв–217
2 лютого	217–223, 224, 225
24 лютого	225–232зв
9 березня	232зв–234, 235, 236–237, 238, 239–240зв
Надвечір'я благовіщення	240зв–241зв
25 березня	241зв–244, 245, 246–250зв
23 квітня	250зв–260зв
25 квітня	260зв–264
8 травня	264–270
9 травня	270–272зв
21 травня	272зв–276зв
25 травня	276зв–282зв
12 червня	282зв–286зв
24 червня	286зв–295зв
29 червня	295зв–307
1 липня	307–312
2 липня	312–315
1 серпня	315–323
6 серпня	323–332
15 серпня	332–339зв
29 серпня	340–350
31 серпня	350–354

На арк. 188 та 354–363зв ми читаємо богослужбові інструкції до великих свят. Зазначаємо, що текст на арк. 358 є фрагментарним: його початок відсутній.

На підставі наведених вище даних ми можемо зробити наступні висновки.

СМ має 32 зошити, позначені літерами від а до ђ. Найменшим є зошит в (2 повні аркуші),⁵ найбільшим – зошит ђ (7 повних аркушів). Найчастіше спостерігаємо зошити з 6 повних аркушів (зошити г, д, е, ж, ѕ, з, и, ї, к, л, м, т, х, Ѡ, ь). Нерідко ми знаходимо неповні аркуші (на середині зошитів а, н, с, ѡ, ф, ц, ш, щ, ы).

Початок зошитів в, ђ, та кінець зошита р відсутні. Аркуш випав також з зошита о.

Арк. 12 належить до зошита а (а не до в).

За текстом арк. 148 та повторений 178 (у виданні: 178²) слідує за арк. 151 та 179. Арк. 224 та 235 з одного боку, і 238 та 245 з іншого, переплетені навпаки.

Врешті, арк. 188 написаний скорописом, навіть його папір є іншої якості. На нашу думку, це означає те, що він був уставлений пізніше.

ПРИМІЧЕННЯ

- ¹ Не опубліковані в окремій статті спостереження проф. Тота можна читати в нашому повідомленні: Сегедская минея – рукопись XVI–XVII века. В кн.: Nemzetközi Szlavisztikai Napok V. Szombathely, 1995. С. 488–496.
- ² Цей палеографічний опис К. Бора зберігається в бібліотеці разом з кодексом.
- ³ The Szeged Minea. A Cyrillic Manuscript from the Late 16th Century. I–III. Szombathely, 1999–2001. (Ред. серії: Карой Гадані.)
- ⁴ Цифри, які не вказують на початок або кінець лекцій, означають обидві сторони аркушів.
- ⁵ Термін *аркуш* вживається нами в розумінні *іваркуша*. Оригінальний, не зігнутий пополам, аркуш будемо називати як *повний аркуш*. (Пор.: Е.Ф. Карский. Славянская кирилловская палеография. Ленинград, 1928. С. 112–113.)